

REFORMÁTUS HÍRADÓ

IX. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

Támogatók: Felsővárosi, Hidelvei, Íriszi, Kerekdombi, Szamosfalvi, Törökvágási, Újalsóvárosi Református Egyházközség, Kolozsvári Református Kollégium.

Szerkesztőbizottság:
Ballai Zoltán, Bibza Gábor,
Kerekes Edit

„Mikor elkezdünk beszélni: mintha gereblyével fésülkөdünk volna”

Nyelvi szegénység és gazdagság Mezőségen

Az erdélyi Mezőség vidékét hosszú időn át méltatlanul elhanyagolta a tudományos világ és a kulturális turizmus. Néprajzi, népzenei és nyelvjárási jelentőségének felfedezése előtt a Mezőségről megjelent különböző írások többnyire negatív színben tüntetik fel, a mára már közkedvelté vált kifejezéssel „Holttengerként” emlegetik ezt a régiót. A magyar, román, cigány és helyenként szász közösségek együttélése miatt a kulturális, zenei, táncbéli és nyelvi határok kissé összemosódnak, ezért sokáig egyik közösség sem érezte teljesen magáénak, nem tartotta olyan régióknak, amelyek a hagyományait össze kell gyűjteni és megőrizni az utókoroknak. Szerencsére a 20. századi nyelvjárási és néprajzi kutatások, a táncházmozgalom beindulásával a mezőszégi népzene, táncok és népművészeti alkotások gyűjtése és népszerűsítése ezt a vidéket is kimozdította a holtpontról. Így, bár a demográfiai folyamatok kedvezőtlen irányba mutatnak, ma jóval több ismerettel rendelkezünk a Mezőségről, mint 100 vagy akár 50 évvel ezelőtt. (Részletek a 19. oldalon)

Magyarlégeni templomkapu

Harmincadik szabad karácsony

■ Harminc évvel ezelőtt valami rendkívüli történt velünk karácsonykor. Hirtelen szabad lett társadalmunk. Akkor azt hittük, hogy teljesen szabadok vagyunk. Azóta megtanultuk, hogy ez csak részben van így. Akkor elindultunk a szabadság megismerésének olykor rögös útján.

Ami az elmúlt 30 évben velünk történt, azt sokféleképpen lehet értelmezni, de Isten csodálatos ajándéka, hogy új lehetőség nyílt előttünk. A 80-as évek kilátástalansága, ottlontalansága és elvándorlása hirtelen reménységgé alakult át.

Egyházunk életében is hatalmas változás következett be. Ezt a változást nem tudtuk mindig jól kezelni. A pusztai vándorlás jellemvonásai ismételten felbukkantak. Ha nincs is vége az átmeneti helyzetnek, mégis egyre inkább helyére kerül minden.

A változás fejlődést is jelentett a református közösség életében. Kiépíthettük a normális működéshez szükséges infrastruktúrát. Bár tennivaló marad a következő esztendőkre is, mégis reménykedhetünk, hogy a Mindenható békeséget fog biztosítani számunkra.

A magyar közösség fogyása Erdélyben továbbra is tény. Ebben az állapotban mintha körülöttünk minden összezsugorodna. A szabadságban a református egyházunk is zsugorodott. Az elmúlt 30 évben a kolozsvári és Kolozsvár környéki reformátusság egy egyházmegyénnyel lett szegényebb. Számszerűleg azt jelenti, hogy 30 ezer reformátussal lettünk kevesebben. Aki viszont maradt és megmaradt szülőföldjén, több reménnyel néz a holnap felé.

A nyelvvesztés és a vegyesházasság állandó jelenség volt az elmúlt időszakban közösségünkben. Az ébredő remény mégis mindenfelé érezhető.

Ez a karácsony az emlékezés karácsonya, de a reményé is. Nem ismerjük jövőnket, sok minden miatt aggódhatunk, de reménység van a szívéinkben, hogy a testet öltött Krisztus kegyelme által az Úr a továbbiakban is gondot visel mindannyiunkra.

Dr. Bibza Gábor
esperes

Rémán Roland-Róbert: a közösségépítést szeretném elősegíteni

Interjú az Írisz negyedi reformátusok kántorával

NAGY-HINTÓS DIANA

Aki ismeri a fiatal karnagy és zeneakadémiai hallgató Rémán Roland-Róbertet, tudja, hogy nem tartozik a hangoskodó, feltűnni vágyó fiatalok közé. Ő mégis kitűnik a sokaságból, mivel sugárzik belőle a megfontoltság, komolyság. Ez az, amit bárki megérezhet, aki csak egyszer is szóba elegyedett vele. Amit megígér, véghez viszi, még akkor is, ha azt az ígéretet „csak” saját magának tette. Rémán Roland-Róbert öt éve az Írisz negyedi református egyházközség kántora. A fiatal zenész – egy véletlennek köszönhetően – Budapesten született 1995. február 23-án, és a Beszterce-Naszód megyei Magyarberétén nőtt fel. A Kolozsvári Református Kollégiumban érettségizett 2013-ban, azóta elvégezte a Babeş-Bolyai Tudományegyetem Református Tanárképző Kara zenepedagógia szakának alapképzését és mesterképzőjét, jelenleg a Gh. Dima Zeneakadémia orgona szakos hallgatója. Dédelgetett álma fiatalokból, gyerekekből álló kórust, kamarazenekart alapítani.

FOLYTATÁS A 18. OLDALON

Rémán Roland-Róbert: a közösségépítést szeretném elősegíteni

Interjú az Írisz negyedi reformátusok kántorával

FOLYTATÁS A 17. OLDALRÓL

– Miért választottad a Református Kollégiumot? Esetleg azért, mert tudomásod volt arról, hogy ott kiváló kórus működik és orgonát is lehet tanulni? Vagy a komolyzenével való első komoly találkozásod ott történt a kollégiumban?

– Annak idején azért választottam a Református Kollégiumot, mivel erre ösztönöztek a már ott tanuló vagy végzett rokonok, ismerősök. Vonzott továbbá a város kulturális, szociális vonatkozása is, habár akkoriban még nem volt konkrét elképzelésem arról, hogyan tovább, mivel szeretnék foglalkozni. Tudomásom volt viszont a kollégium kórusáról és a hangszeroktatásról. Mivel énekelni szerettem, és a falu orgonáján is próbálkoztam már zsolttárok kíséretével, ez is egy további indíték volt a választást illetően. A kottaolvasást Barticel-Kiss Krisztián tiszteletestől tanultam még középiskolás koromban. Tőle kaptam első korálkönyvem is, amit élvezettel tanulmányoztam és használtam. Az éneklés iránti szeretetemet főként nagymamámtól örököltem, aki tisztán, kellemes hangszínnel énekelgette a zsolttárekeket akkor is, ha dolgozott, akkor is, ha pihent. A komolyzenével való első közvetlen találkozásaimat a kollégium kórusának köszönhetem. Kollégistaként Kovács Réka tanárnőhöz jártam heti egy-két alkalommal zongoraórára. Odaadó, ihletet nyújtó tanárnő és előadó volt számomra. Adott volt továbbá a lehetőség, hogy a kántorizálást is gyakoroljuk a vasárnapi kollégiumi istentiszteleteken és a hétfői reggeli áhítatokon. Tizenkettedikes diákként így kézenfekvő volt a kántori diploma megszerzése. Ebben is Székely Árpád igazgató úr segített felkészülni. Ezenkívül a kórus kísérete és a különböző eseményeken és ünnepségeken való orgonajáték, valamint a színiki fellépései is mind fejlesztették az előadóművészethez szükséges

BOGÁTI-BOKOR ÁKOS

Rémán Roland: ha szívvel-lélekkel dolgozunk a jelenünkön, akkor a jövő miatt nem kell aggódnunk

készségeket. A zongoratanulással párhuzamosan elkezdtem – a felsőbb éves diákoktól és autodidakta módon – gitározni tanulni.

– A Református Kollégiumban folyó zenei oktatás mennyiben volt meghatározó a pályaválasztásodban?

– Zenetörténetet Vér Tünde tanárnőtől tanultam. Ezek az órák voltak a komolyzene széles spektruma iránti érdeklődésemnek a mozgatórugói. Lenyűgözve hallgattam a nagy zeneszerzők remekait, és amikor csak lehettem, újabb és újabb műveket és zeneszerzőket kerestem. Attól kezdve szokásommá vált, hogy utánaolvasok a zeneszerzőknek, -műveknek, hogy mindegyre bővítssem és mélyítsem ismereteimet ezen a téren. Székely Árpád igazgató úr zeneel-

mélet-órái biztos alapot adtak, és közelebb vittek a zene strukturális vonatkozásainak megértéséhez. Lehetetlen volt nem megtanulni, amit ő mondott. Az is hasznunkra vált, hogy kollégista diákként havi rendszerességgel látogattuk a kolozsvári magyar opera előadásait.

– Első egyetemként a BBTE Református Tanárképző Karán a zenepedagógia szakot végeztél el. Milyen élményekkel, tudással, emlékekkel gazdagodtál?

– Bár tudatában voltam annak, hogy nem rendelkezem egy zenelíceumot végzett diák felkészültségével, mégsem éreztem reményvesztettnek a helyzetem. A líceum utolsó évében már világos volt számomra, hogy a továbbiakban zenével akarok foglalkozni. 2013 őszén megkezdtem tanulmányaim a BBTE Re-

formátus Tanárképző Karának zenepedagógia szakán. A tanári pálya iránti érdeklődés egyidős a zene iránti csodálatommal és behatóbb ismerkedéssel. Vonzott a gondolat, hogy továbbadjam azt, ami engem lelkiileg feltölt, és ezzel akár láncreakciót is indíthatok, ami sokak hasznára válhat. Sok szép élménnyel és tapasztalattal gazdagodhattam itt. Mondhatni családi légkör jellemezte itt töltött éveimet, ami aztán kedvezett az erős és őszinte kapcsolatoknak, de a feszültségeknek is, a hallgatók hozzáállásától függően. Tanáraink közül kiemeltem Fekete Miklós zenetörténet-óráit – mentorként tekintek rá. Sok mindenben segített, többek közt a záró szakdolgozatot irányításában is. Miklós Noémi tanárnő a zongora- és orgonajátékomban fejlődésében támogatott, tanított és biztatott sok időn keresztül. Windhager-Geréd Erzsébet tanárnő havonta visszajárt bécsi otthonából és munkahelyéről, hogy miniket karvezetésre, orgonára és kóruséneklésre tanítson, megosztva velünk Bécsben és Párizsban szerzett tudását. Sokat köszönhetek neki: a külföldi és hazai kórusfellépések meghatározó élményét, tapasztalatait, az orgonajátékra vonatkozó átfogó, értelmet és lelket ötvöző rálátását.

A zenepedagógia mesterivel párhuzamosan beiratkoztam a Gheorghe Dima Zeneakadémia orgona szakára. Tettem mindezt tanáraink biztatása folytán, valamint az a vágy vezetett, hogy tovább képezsem magam ezen a téren. Jelenleg harmadéves vagyok. Tanáraink: Erich Türk (orgona, csembaló), Amalia Erdős (orgona, kamarazene, számított basszus), illetve a meszterim alatt Miklós Noémi (orgona). Sokszínű, mégis egylényegű tudást szerezhettem, szerzek így. A legnehezebb, egyben leglényegesebb és legszebb cél-

ja ennek a folyamatnak az előadás, koncertfellépés.

A hangszeratanuláson kívül a kóruséneklés kísérte, kíséri éveim. Jelenleg is énekelek a református tanárképző zenepedagógia szakának kórusában (Windhager-Geréd Erzsébet, Kovács Dalma vezetésével), a Klausenburger Kammerchorban (Windhager-Geréd Erzsébet) és az Unicante kórusban (Fekete Miklós vezetésével).

– Hogyan lettél kántor az Írisz negyedi református gyülekezetben?

– Az egyetemi tanulmányok mellett már első évben vállaltam helyettesítő kántori szolgálatokat. Az Unicante kórusban ismerkedtem meg Kiss Leventével, akkor ő volt az íriszi református gyülekezet kántora. Ő zongorát végzett, és újabb álmát készült megvalósítani – felvették egy németországi építészeti egyetemre –, így engem kért meg, hogy végezzem helyette a kántori szolgálatot. Ennek már ötödik éve. Kántori tevékenységem fő pillérei nek tekintem az énekeskönyv repertoárjának minél változatosabb alkalmazását az énekliturgia-ige kontextusban, továbbá az igényes orgonajátékot, -kíséretet, a gyerekekkel, fiatalokkal való foglalkozást, hangszeroktatást. Igyekszem a most felnövő generációkat bevonni ebbe a lelki-szellemi közegbe, közösségbe. Úgy gondolom, szükség van erre, ha meg is fedezünk róla, vagy úgy érezzük, nincs már idő, energia rá. Szükség van az elcsendesedésre, az őszinte beszélgetésekre, az egymásra és egy-másra hangolódásra. Én erre nem tudok jobban szolgálni, mint a kóruséneklés, ahol ezek a dolgok mind helyet kapnak az együttes éneklés folyamata által. Akárcsak elődöm, én is egy építési folyamat részese vagyok, a közösségépítés magasabb fokát szeretném elősegíteni tevékenységemmel. Számomra a kántori és a pedagógusi tevékenység, akárcsak régebb, nagyon jól működik együtt. Ezen belül pedig sok más is helyet kaphat, a kreativitásunktól és időbeosztásunktól függően, a kórusénekléstől kezdve a jótékony hangversenyekig, de akár más, zenén kívüli foglalkozásokig is. Nem mindig könnyű ez, de ha megtaláltuk a közös nevezőt egy adott közösségen belül, akkor jó úton haladunk. Rég dédelgettem vágyam fiatalokból, gyerekekből álló kórust, kamarazeneart létrehozni. Ez azért nehéz, mert nálunk még kevésbé van kultúrája a gyülekezetnek belül. De nem vesztetem el a reményt, még ha kisebb lépésekben is haladunk. Minden nyáron szervezek egy zenés nyílt hetet, ahol a gyermekek, fiatalok együtt játszhatnak, énekelhetnek. Ebből kiindulva próbálom bevonni a csapatot a nagyobb ünnepeken való aktív zenés szolgálatokba. Ha a jelenünkön dolgozunk, és szívvel-lélekkel részt veszünk benne, akkor a jövő miatt nem kell aggódnunk. Számomra a mindenkor jelen a zene hullámhosszain érkezett, ez teszi és teszi teljesebbé az életem.

Egyik fő teendőjének tekinti a gyermekekkel, fiatalokkal foglalkozni

„Mikor elkezdünk beszélni: mintha gereblyével fésülkődünk volna”

SÓFALVI KRISZTINA

Napjainkra a Mezőség egyes települései a szórványsors természetes következményeinek, a nyelvvesztésnek és asszimilációnak a szimbólumaivá váltak a kisebbségkutatásban és a politikai közbeszédben egyaránt. A nyelvi elszegényedés, a „tört” magyar nyelvhasználat nehézségének érzékeltetésére gyakran idézik Sütő Andrást, aki így jellemzi szülőfaluja, Pusztakamarás magyarjainak beszédét: „Mikor elkezdünk beszélni: mintha gereblyével fésülkődünk volna.” (Anyám könnyű álmot ígér)

Valóban: ha a látogató például Kolozsvártól a Belső-Mezőségen át Szászrégen irányába haladva tesz egy-egy kitérőt a mellékvölgyekben fekvő falvakba, és szóba elegyedik az ott élő magyar közösségek tagjaival, első észrevétele az, hogy az itteni magyar beszéd lényegesen különbözik az általa megszokottól, és ennek nemcsak a mezőségi nyelvjárás az oka. A köznyelvtől való eltérés mértéke több mindentől függ: milyen arányban élnek ott magyarok, van-e intézményes magyar oktatás, milyen mértékben érintkeznek a román közösséggel, van-e élő kapcsolatuk a helyi magyar egyházzal. Annak függvényében, hogy Vajdakamaráson, Magyarzováton, Magyarpalatkán, Visában, Mezőkeszüben vagy éppen Pusztakamaráson járunk, a magyarok többsége nagyobb részben a református egyházhoz, kisebb arányban a katolikus, unitárius vagy az adventista felekezethez tartozik. Ahol nincs helyben magyar oktatás (pl. Pusztakamarás), az egyetlen magyar nyelvű intézmény az egyház. Tagjai számára a családon és a szűk ismerősi körön túlmenően a templom és az egyházi közösség a magyar nyelvhasználat egyedüli színtere. Az anyanyelvi kommunikáció lehetőségeinek fokozatos beszűkülésével sorvad a magyar szókincs is, és állandó átjárás van a két nyelv között. Ennek következtében, ha „nem találják” a megfelelő magyar szót, vagy ha azt, amiről éppen beszélnek, jobban el lehet mondani románul, egyre több kifejezést átvesznek a román nyelvből. Mindez félig ösztönös, félig tudatos, sok esetben meg is fogalmaznak sajátos identitásukat és nyelvhasználatukat a következőképpen: „mi itt már ilyen vegyesek vagyunk”, „mi ilyen fanyelvűek vagyunk”, „mi nem beszélünk nemesül”, „mi nem a könyv szerint beszélünk”, „mi már itt olyan románosan beszélünk”, „fordítva beszélünk”.

A fentiek ellenére, ha mélyebben belemerülünk egy-egy mezőségi emberrel folytatott beszélgetésbe, olyan nyelvi érdekességekre figyelünk fel, amilyenek ritkán fordulnak elő a magyar nyelvterület egészét nézve is. Mivel a mezőségi a magyar nyelvjárások egyik legarchaikusabbika, a gyakran feltűnő román szavak vagy tükörfordítások mellett megfigyelhetők a jellegzetes nyelvjárási jelenségek is. Így a gereblyével fésülkődés érzetét mindenhol átszői a dallamos, hullámzó, könnyed, szinte „éneklő” hangzás. Ez nemcsak az *a*-zásnak (*o* helyett: *mondam, tudam, nagyabb*), *o*-zásnak (*a* helyett: *jártom, vágód, látom*) és *e*-zésnek (*ö* helyett: *földem, köntes, jövek*) tulajdonítható, hanem annak is, hogy helyenként alig van különbség a hosszú és rövid magánhangzók között: *cifra, vígye, hoonnét*. Szinte minden településen előfordul a zárt *i*-zés (*é* helyett: *szip, kik, ig, fiszek, máskipp*) és a zárt *ü*-zés (*o-ö* helyett: *lú, hunnét, fogságbul*) és *ü*-zés (*ö-ő* helyett: *kú, hazajütt, kitül*). Főleg Magyarzováton jellegzetes a *cs*-zés (*ty* helyett: *csuk, kucsa, picsóka*, valakinek a *baráccsa*), és helyenként még hallható a *dzs*-zés is (*gy* helyett: *dzsermek, hodzs*). De a beszédnek megkapó lendületet, hangulatot ad a köznyelvtől gyakran hangsúlyosan eltérő szóhasználat is. Különösen az idősebb korosztálynál: a beszűkülteknek, szegényesnek tartott szókincs a megszokottnál sokkal változatosabban jelenik

meg, kihasználva a szavakban rejlő összes lehetséges jelentésárnyalatot, ezzel gazdagabbá, metaforikusabbá téve a beszédet. A román nyelv hatása nemcsak a román szavak átvételében mutatkozik meg, hanem jelentéstani, grammatikai, szintaktikai jelenségekben és a mondatalkotásban, szórendben is megnyilvánul. Helyszűke miatt itt csak néhány példát sorolok fel, nyelvészeti elemzés és magyarázat nélkül.

Ha egy emberről azt mondják, hogy már elrománosodott, de a magyaroktól *húzódik*, akkor tudjuk, hogy az illető magyar származású. De ugyanezt jelenti az is, ha valaki magyar *származatból* van. A férje után a református hitre áttért ortodox asszony *megfordult a magyarokhoz*.

Ha két fiatal *összement*, akkor tudnunk kell, hogy házastársi viszonyról beszélünk. Ugyanígy akkor is, ha valaki *tartja* a másikat. Az asszonyok a férjük *után* mennek férjhez.

Ha egy fiatal személy az *unokáit* emlegeti, akkor minden bizonnyal az unokaöccséről, unokahúgáról, a testvére gyerekeiről beszél. Ha viszont a *szerűseit* sorolja fel, akkor a vele egyidős személyeket veszi számba.

Amikor életkoráról faggatjuk, megmondja a pontos számot, aztán hozzáteszi esetleg azt is, hogy: *de még nincs betöltve*. Ez utóbbihoz hasonlóan gyakoriak az analitikus szerkezetek: *meg van halva, el van menve, el van szakadva a családtól, meg van paralizálva, van földünk bérébe véve*. Hajlamosak a körülírásra, arra, hogy *bőségesebben* fejezzék ki azt, amit a köznyelv inkább tömörít.

Ha a gyermek, aki szépen *növelkedik* vagy *növeszkedik*, nagyon *oda van növe az anyjához*, akkor egy anyás gyermekről beszélünk. A kisgyermeket és a beteg rokont a Mezőségen *megügyelik*. Ha a nagybeteg rokon *ábrándozik*, akkor tudni kell,

halad tőle. Ha valakinek nagyon fáj egyik lába, akkor csak a másikra *bír hagyódni*.

Aki otthagyja a munkahelyét, az *kiveszi magát a szolgálatból*. Ha valaki *ügyelte az államot*, az volt katona. Aki jól szerepelt a sofőrvizsgán, az *vette a könyvet*. Aki pedig nem volt annyira szerencsés, az *leesett*. Ugyanígy *leesett* az is, akinek rosszra fordult a sora.

A Mezőségen a zöldségeket nem mindenhol ültetik a kertbe, hanem *teszik* (krumplit, répát, paszulyt). De ha valaki meghízik, az is *tesz* magára néhány kilót. Aki *összettel* nem ér rá semmi másra a *szedés* miatt, nagy valószínűséggel a kukorica szedéséről beszél, és nem a *forgóról* (napraforgó). Ha a házigazda büszkén hív, hogy megmutassa a teli *kastélyát*, akkor tudni kell, hogy a kukoricáról fogjuk látni. Az a növény, amelyik könnyen szaporodik, állandóan *költözik*.

Aki *elárulta* a piacon az összes terméket, annak szerencsés napja volt.

Ha étellel-itallal kínálnak valahol, megkérnek, hogy *használd* belőle. Aki nem *használ* gyógyszert, az teljesen egészséges. Aki viszont *használja* az italt, a legtöbb esetben iszákos ember. De aki a koccintáshoz is csak *egy szájjal* (korttyal) kér, az tartózkodik az alkoholtól.

A jól táplált kisállat (borjú, malac) idővel szépen *megcsinálódik*. Aki mérgeben mindennek *lecsinálja* a másikat, később kérheti a bocsánatot. Akár úg is, hogy *térdre tevődik*. Ha valamit *elcsináltak*, azt tönkretették, elszakították. A régi épületeket *elrontották, lerontották* vagy *lehúzták*.

Magyarlégi templom

Az elégedett ember nem *panaszol*, az elkeseredett ember *elbúsítja magát*, vagy *meg van botránkozva*. A nehezen elfogadható dolgokba (pl. betegség, gyász) *bele kell győződnie*. Ha valaki *rossz szem elé volt véve*, arról nem túl jó a közösség véleménye. De az általános meggyőződés az, hogy senki *ne vevődjön* mások után, és *ne vegye sértve magát*.

Ha valaki *kínos*, az mérhetetlenül aggodódik. A zárkózott, befelé forduló ember *nem mutatja ki magát*. Aki arról panaszkodik, hogy *már nem embere* valaminek, valójában nem képes azt elvégezni.

Az alkalmatlan látogató *fékez* a munkában. A sok munka sok *bajoskodással* jár. Aki a *nemdologban* nőtt fel, az szereti a semmittevést, kerüli a munkát. Ha valamit állandóan *tolatnak* (halasztanak), abból nem lesz semmi.

Ha nem találunk embert a munka elvégzésére, akkor nem *kapódik* ember. Aki letöltötte a munkaidejét, az *kijön/kimegy nyugdíjba*. Ha valaki *kiakadt* az adósságból, az azt jelenti, hogy pénzügyileg egyenesbe jött. A tékozló fiú viszont *elprapagyálta* az apjától kapott vagyon.

A fenti példák, kifejezések végtelen sorát hallgatva előfordul, hogy számunkra félreérthető kifejezések is megütik a fülünket, de természetes nyelvi ösztönünkkel szinte minden szót a helyére tesszük a köznyelvtől teljesen eltérő jelentésében is.

Mivel a mezőségi magyar közösségekben az egyház mindig is megtartó erő volt, nem véletlen, hogy a mindennapi beszédet is átszővik a templommal, egyházzal, gyülekezeti élettel, egyházi szokásokkal kapcsolatos kifejezések. Élettörténetük, elképzeléseik, terveik elmesélésében is állandóan jelen van az Istenbe vetett bizalom, megmutatkozik a teljes hitvilág és hitvallás, ahogy mindenhez hozzáfűzik: „ha Isten is úgy akarja”. Az „emberé a munka, Istené az áldás” jegyében a munkás hétköznapi nap mintegy szakrális keret ad a *vasárnap nap*, amikor az *áldott templomba* mennek. Ha több évtizeddel korábbi konfirmálásukra emlékeznek, büszkén mondják fel a kétértelmű kérdésekre adott válaszokat, hisz „*mük* úgy megtanultuk annak *idején*, hogy mind a *mái* napig nem felejtettük el”.

Egy pusztakamarási asszony a következőképpen zárja élettörténetét: „Váj, milyen jó, hogy az áldott jó Atya mindenki-vel van. Az egész reményemben, az egész nehézségemben és az egészben, amit hordozok, a drága jó Atya segít és csinálom. A jó Isten jó s ad erőt, és mindenem mesz keresztül. Akármilyen nehéz.”

S aztán úgy ment át az élet rajtam. Sokszor mondtam szegény édesanyámnak: édesanyám, ha egy vas lennék, elrágódnék, mennyin megyek keresztül. De ő: hallgass, te. Mi erősebbek vagyunk, mint a vas. A vas, ha elrágódik, eltűnik, de mük nem, mert ha elrágódnak, megint visszacsinálódunk.”

„A vas, ha elrágódik, eltűnik, de mük nem, mert ha elrágódnak, megint visszacsinálódunk.” A képen: pusztakamarási asszonyok, 2018.

hogy a beteg félrebeszél. Aki fiatalon hal meg, annak a gyermekei *elmaradnak*.

Ha *fegyelmisség* van az iskolában, akkor ott nemcsak tanítják, de fegyelmezik is a gyermekeket. Az idősebbek körében a többség azért nem tudott továbbtanulni, mert a családnak nem volt *tehetsége* városra küldeni a jó képességű gyerekeit sem, már egészen fiatal koruktól dolgozniuk kellett, hogy legyen *megélhetőség*.

Mivel a falvakban régen otthon készítették minden ruhafélét, elmondhatják, hogy *kézből* öltöztek. A *közepes* család átlagos családot jelentett.

Aki szabadnapot szeretne, az *elkérőzik* a munkahelyéről. Ha rendes a főnök, akkor *elhagyja* egy napra. A gyógyulófélben lévő beteget orvosai *hazahagyják* a kórházból. Azzal a reménységgel, hogy nemsokára *kijavul* a betegségből vagy *el-*

Ha valakit el akarunk vinni autóval, azzal hártja el, hogy: megyek a *földön*. De előfordul az is, hogy az illető *felmáshoz* a buszra vagy a biciklire. Aki *letette a pecsétét*, az leadta a szavazatát. Akit *megtettek bírónak*, azt minden bizonnyal polgármesterré választották. Az a vezető, aki *összehúzta a falut*, valójában megosztotta a közösséget, széthúzást idézett elő.

Aki *asztalt tesz, asztalt csinál*, az vendégséget hív össze valamilyen alkalomból. A *báli pénz* valójában a lakodalmi nászajándék.

A szeretet igazi ellensége a *gyűlölet*. A makacs ember *megkutyáskodott*. Ha valaki *ámbícióskodik*, azzal nehéz szót érteni. A szellemi fogyatékos személy *bolondérikus*, a szórakozott személy *bolondérikus*. Akik *egy eszen vannak*, azok egyformán gondolkodnak.

Ezért különleges a refisek karácsonyi koncertje

Ez volt a kollégium harmincadik karácsonyi koncertje

A Kolozsvári Református Kollégium idén 30. alkalommal szervezte meg karácsonyi koncertjét, ahol hagyományosan szolgál a líceum kórusa, az általános iskola kórusa, visszajönnek a volt kollégisták, a vendiákok énekelni, szót énekelni alma materük tiszteletére. Bár az egész mondhatni tömény éneklés, úgy érzem, mégsem ez a legfontosabb része a koncertnek: a család, a találkozások, a dicséret igazán fontos számunkra.

■ Édesapám is kollégista volt. Emlékszem, amikor először énekeltem itt, feljött az egész család meghallgatni. Nagyon izgultam, és az, hogy a szeretteim meghallgatnak, csak fokozta az érzést. Kilenvediként már harangoztam. Kiálltunk tízen-tizenketten. Földbe gyökerezett a lábunk, és még a kezünk is eggyé vált a harangokkal, magamban szolmizáltam, „lá-lá-lá, lá-lá-lá, lá-dó-fá-szól, lá...”, hogy nehogy elrontsam. Hát, ez sem volt elég... Koncert után megvártak a templom előtt a szüleim, az iskolalelkészrel beszélgettek. Elmondták, hogy osztálytársak, sőt padtársak voltak és igen jó cimborák. Akkor már lehetett vagy 10–15 éve, hogy először találkoztak.

A karácsonyi koncert közeledtével a Refiben már érezni a hangulatát: a *Lágyan szól a kis harang* zendül fel szünetekre szólítva, a diákok hol mosolyogva, hol szitkozódva szánják rá szüneteiket a kórusra. Ritkán van olyan, hogyha valaki becsöppen a díszterembe, ne lásson legalább tucatnyi diákot tanulni vagy el-

maradt házi feladatát oldani. Ennek is megvan a maga szépsége: feláldozzuk szabadidőnket, néha még szórakozásunkat is a közösségért, azért, hogy valamit együtt alkothassunk.

– A fellépések előtt mindig van bennünk némi izgalom, de a karácsonyi koncerttel más a helyzet – osztotta meg élményeit Szilágyi Ákos diáktársam, aki már harmadik karácsonyi koncertjén vesz részt. – A templom óriási falai között az egybegyűltek még ha nem is ismerik egymást személyesen, arra a pár órára mindenki érezheti, hogy egy családnak a része. Nem számít, ki vagy, honnan jöttél és mi célból, hanem csak annyi, hogy itt vagyunk együtt mindannyian. Így hát nem is csoda, hogy az első pillanattól fogva, ahogy felálltunk a dobogókra, elszállt minden aggodalom. Látva a piroszposzsgáson mosolygó ismerős és ismeretlen arcokat, tudtuk, hogy a koncert alatt elhangzó énekek, harangjátékok, szólóénekek nemcsak egyszerű megfeleléstől tompított művek, ha-

nem egy darabka abból a közös éneklésből és együttléteből, ami nem adatik meg bármikor és bárhol. Református Kollégiumunk karácsonyi koncertjének sosem az volt a lényege, hogy elejétől a végéig minden egyes elhangzó ének tökéletes ritmusban, egyetlen fals hang nélkül szóljon, vagy hogy egyik harangozó diák vagy zongorázó fiatal se üssön félre. Pontosan ezek az esemény minőségét korántsem romboló apró hibák teszik az élményt igazán azzá, amitől különleges. Tudjuk, hogy ha tévedünk is, ugyanúgy mindenki marad valami olyan gazdagító, felemelő érzéssel, ami elegendő erőt ad, hogy a következő évet is újult erővel járjuk végig, készülve a következő karácsonyi koncertre.

Mindannyian emberek vagyunk, és minden ember hibázik – a diák általában kétszer annyit –, ám nem azért éneklünk és tartjuk meg immár 30. éve a karácsonyi koncertet, hogy az tökéletes legyen, vagy hogy felvadjunk azzal, hogy a Refi milyen diákokat engedett ki a világba, hanem csak egy áldott, meghitt adventi készülődést szeretnénk teremteni, amikor mindenki magába fordulhat, és ellenőrizheti, vajon készen áll-e a Messiás szívébe fogadására.

Antal Norbert, 11. osztály

Iskolás szeretet Afrikának

■ December elején nagy méretű hirdetővászon jelent meg iskolánkban, a Kolozsvári Református Kollégium kapujában. Két fogalomra figyeltem fel: Afrika és iskolatáska. Másnap ismét rátekintettem a szövegre, és alaposabban átolvasva megértettem, hogy konkrét akcióról van szó. Az elsőseim Afrikáról már sokat tudnak: oda repülnek a madarak, nagyon meleg van, sivatag, dzsungel, rengeteg állat és kevés a víz. Annál kevesebbet hallottak arról, hogy milyen sokan lakják a nagy fekete kontinenst, és mennyire nyomorúságos körülmények között élnek ott az emberek.

A témában folytatott beszélgetés igen érzékenyvé tette a gyermekeket, kiváltképp, amikor arról esett szó, hogy segíteni lehet rajtuk. Olyan Sierra Leone-i gyermekeken, akiknek alig adatik lehetőség arra, hogy iskolába járjanak, hiszen a rendszeres tanulásban való részvételnek akadályok állják útját: az alig pár éve véget ért polgárháború megrongálta iskoláikat, de nagy gond az infrastruktúra hiánya és a szegénység is. Bár az oktatás ingyenes, fizetni kell a tankönyvekért, az egyenruháért, sok helyen a székért is. Iskolatáska gyermekeket alig lehet látni,

legtöbbször nejlonzacskóban viszik kevéske tanszerüket.

Bár első iskolatáska vagyok (még senki nem tett le egy táskát sem), hamar előkezdtem néhány hátizsák. Volt, aki újat vett, meg is töltötte tanszerekkel. Volt, aki használtat hozott be, telis-tele új füzetekkel, a Mikulástól kapott új, felszerelt fa tolltartóval. Egy gyerek nagy szatyor játékkal érkezett. Szinte mindenki hozott valamit, így degeszre tömött iskolatáskákkal érkezünk a főtéri gyűjtőpont-hoz.

Nemcsak mi, hanem a Református Kollégium sok más osztálya is részt vett a jótékony akcióban. December tizedikén reggel számos kis- és nagydiák érkezett két iskolatáskával a kollégiumba.

Örömmel töltött el mindnyájunkat gyermekeink gyors reakciója, segítőkészsége, az, hogy elvitték az üzenetet otthonaikba, és szüleikkel együtt segítettek nehéz sorsú embertársaikon. Tudták, hogy a jó cselekedet lemondással jár, de megerősödött bennük, hogy tetteikkel önmagukat ajándékozzák, és ezzel Isten jóságát utánozzák. Így a szolidaritás, szeretet keltette érzés országokon, kontinenseken ível át.

Makkai Mária tanítónő

REFI TURI

■ „Advent a várakozás, készülődés, sokunknak a tisztogatás, rendrakás külső-belső feladata. Így vár ránk az évről évre zsugorodó ruhásszekrény is.” Ez volt a Kolozsvári Református Kollégium december 12-13-i, Adventi Refi Turi nevű friss jótékonyági rendezvényének tételmondata. Sikeréhez megannyi tanár, felsős, perselyét szorongató és annak tartalmát számoló alsós kisdíák is hozzájárult. A közreműködők az iskola udvarán nézelődhettek a tengernyi ruhadarab és játék között, majd a kedveltekért jelképes összeget adományoztak, amellyel az iskola három rászoruló családot támogatott. Később áldott hangulat, fahéjillat, mézeskalács és zsíros kenyér várta a jótékonyági adventi vásárra szegődőket. (Kiss-Cserey Gergő, 10. osztály)

ADVENT NAGYBÁNYÁN

■ A Református Kollégium énekkarának diákjaként örömmel vettem részt december 15-én a nagybányai adventi ünnepségen. Az óvárosi református templomban tartott koncerten körünkön kívül még fellépett egy ifjúsági zenekar és Marosán Csaba színművész és felesége, Vajas Emőke, aki fuvolára írt műveket adott elő, zongorán kísérte Mörizsi Melinda. Először jártunk Nagybányán a kórusral, a várost is megismerhettük, a régi főtér látványa, történelme elvarázsolta. A koncert annyira meghozta a kedvünk, hogy még a buszon hazafelé is folytattuk az éneklést. (Varga Petra, 11. osztály)

KÉK VEDER

■ A Kolozsvári Református Kollégiumban a kékveder-akció idén adventkor is egy hosszús, meghitt adományozó és támogató folyamat, amelynek következtében tartós élelmiszerekkel teli csöbrök tornyai állnak az iskola tantermeiben, rászoruló családokhoz való elszállításra várva. A vedrek az idő folyamán szimbólummá és stafétabottá nőttek a diákok szemében, egészséges versenyzélemet és egyfajta etalont kölcsönözve a közösségnek. Így nem is kérdéses a Dorcas Aid International szervezte projekt sikere. A tökéletes ünnepi hangulat megteremtése érdekében a diákok személyesen kézbesítik a teli vödröket, és megtapasztalják, milyen is az igazi és őszinte hála. (Kiss-Cserey Gergő, 10. osztály)

